

O‘ZBEKISTONDA JISMONIY TARBIYA VA SPORT MENEJMENTI ASOSIY YO‘NALISHLARI VA RIVOJLANISH STRATEGIYALARI

Xidoyatov Shuxrat Sharipovich

Buxoro davlat pedagogika instituti Jismoniy tarbiya va sport kafedrasida dotsenti

Annotatsiya: Maqolada jismoniy tarbiya va sport menejmenti fanining maqsadi va vazifalari, boshqa fanlar bilan aloqadorligi aytib o‘tilgan. Bundan tashqari jismoniy tarbiya va sport sohasidagi qonun hamda qarorlar - boshqarishning asosiy manbalari to‘g‘risida so‘z yuritilgan. Maqolada O‘zbekistonda jismoniy tarbiya va sport taraqqiyoti va Davlatni idora qilishda Prezidentlik instituti, Oliy Majlis, Vazirlar Mahkamasi hamda vazirliklar va jamoat tashkilotlarining o‘rni haqida so‘z yuritilgan. Boshqarish tamoyillari. “Jismoniy tarbiya harakati”, “Boshqarish”, “Boshqarish tizimlari”, “Ilmiy boshqarish”, “Boshqarish usullari” “Aqlli boshqarish” tushunchalarining umumiy ta‘rifi haqida aytib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar: Qonun, qonuniyat, qarorlar, jismoniy tarbiya va sport, boshqarish, boshqarish tamoyillari, boshqarish usullari, boshqarish funksiyasi, tizim, boshqarish tizimi, tashkilot, jamoat tashkilotlari.

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЕ ФИЗИЧЕСКОГО ВОСПИТАНИЯ И СПОРТИВНОГО МЕНЕДЖМЕНТА В УЗБЕКИСТАНЕ СТРАТЕГИИ

Аннотация: В статье обозначены цель и задачи науки о физическом воспитании и спортивном менеджменте, а также ее взаимосвязь с другими дисциплинами. Кроме того, обсуждаются законы и решения в области физического воспитания и спорта – основных источников управления. В статье говорится о развитии физического воспитания и спорта в Узбекистане и роли Института Президента, Олий Мажлиса, Кабинета Министров, министерств и общественных организаций в управлении государством. Принципы управления. Было упомянуто общее определение понятий «Физкультурное движение», «Менеджмент», «Системы управления», «Научный менеджмент», «Методы управления» и «Умное управление».

Ключевые слова: Право, законность, решения, физическое воспитание и спорт, менеджмент, принципы управления, методы управления, функция управления, система, система управления, организация, общественные организации.

MAIN DIRECTIONS AND DEVELOPMENT OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS MANAGEMENT IN UZBEKISTAN STRATEGIES

Abstract: The purpose and tasks of the science of physical education and sports management, as well as its relationship with other disciplines, are mentioned in the article. In addition, the law and decisions in the field of physical education and sports are discussed - the main sources of management. The article talks about the development of physical education and sports in Uzbekistan and the role of the Presidential Institute, the Oliy Majlis, the Cabinet of Ministers, ministries and public organizations in the administration of the State. Management principles. The general definition of the concepts of «Physical training movement», «Management», «Management systems», «Scientific management», «Management methods» and «Smart management» were mentioned.

Key words: Law, legality, decisions, physical education and sports, management, management principles, management methods, management function, system, management system, organization, public organizations.

KIRISH. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmonida belgilab berilgan 2017-2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasining “Ijtimoiy sohani rivojlantirishning ustuvor yo‘nalishlari”da bevosita “uzluksiz ta‘lim tizimini yanada takomillashtirish, sifatli ta‘lim xizmatlari imkoniyatlarini oshirish, mehnat bozorining zamonaviy ehtiyojlariga mos yuqori malakali kadrlar tayyorlash siyosatini davom ettirish” masalalari belgilab berilgan. Bugungi kunda rivojlangan mamlakatlar qatoriga faqatgina iqtisodiy omillarning o‘zi bilan qo‘shilib bo‘lmasligi barchaga ayon. Bu borada boshqa jihatlarning ahamiyati ham behad

kattadir. Jamiyatda yangi qadriyatlar tizimini shakllantirishda kishilarning ruhiyatini o'zgartirish, ularda islohotlarning talabiga mos keladigan tafakkur tarzini shakllantirish nihoyatda muhim. Agar odamlarning ongida mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlarning muvaffaqiyatiga ishonch ruhi paydo bo'lmasa yangicha tafakkurni shakllantirishning iloji yo'q. Zotan Vatanga sodiq, milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalangan, axborot-innovatsion texnologiyalardan boxabar bo'lgan ilmiy-pedagogik kadrlarni tayyorlash hamma davrlarda ham davlat va jamiyat taraqqiyotini belgilovchi dolzarb omillardan biri bo'lib kelgan. Insonning shaxs sifatida shakllanib borishida ta'lim-tarbiya hamda innovatsion ilmiy-tadqiqotlar negizida vujudga keladigan ko'nikmalarning o'rni va ahamiyati beqiyosdir. O'zbekistonda ushbu tizim doirasida bugungi kunga qadar bir qancha islohotlar amalga oshirildi.

Mutaxassislarining ta'kidlashicha, kadrlarda ilmiy layoqat yo'qligining boisi, zarur malakaning talab doirasida shakllanmayotganligidir. Bu borada yoshlardagi intilish va qiziqish layoqatlarini inobatga olish bilan birga, ilmiy-tadqiqot ishlarida ishtirok etishlarini ta'minlash, loyihalarni to'g'ri rasmiylashtirishni o'rganish, ma'lumotlarni elektron tarmoqlarda to'g'ri joylashtirish ko'nikmalarini shakllantirib borish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Jismoniy tarbiya va sport sohasini kuchaytirishga ehtiyojni tizimda vujudga kelayotgan innovatsion ilmiy tadqiqotlarga bo'layotgan talablar doirasidagi tendensiyalar bilan izohlash mumkin. Bugungi taraqqiyotning sur'atlari tobora tezlashmoqda, bu esa jismoniy tarbiya va sport tizimining turli sohalari bilan hamkorlikda rivojlanishini belgilab bermoqda. Xususan, jismoniy tarbiya va sportdagi ijtimoiy-madaniy muammolar ahamiyatining ortib borishi hamda kirib kelayotgan texnika va texnologiyalarning turli darajadagi ta'sirlari sportchilarning ijtimoiy (sotsial) qiyofasini o'rganish, ma'naviy qadriyatlar, din, madaniyat prizmasi ostida olib qarash orqali muammolarning xususiyatlarini tasniflash asosida tadqiq etish zaruriyatini vujudga keltirmoqda. O'zbekiston ilm-fani bugun bozorning o'zgarib borayotgan ehtiyojlariga tez moslasha oladigan, mamlakatimiz va butun dunyoda xaridorgir bo'lgan ilmtalab, yuqori texnologik mahsulot (xizmat) lar ko'rsatishga yo'naltirilgan tom ma'nodagi innovatsion iqtisodiyotning texnologik bazasini yaratishga qaratilgan. Ilm-fan va zamonaviy texnologiyalarni modernizatsiyalash, O'zbekiston Respublikasining jismoniy tarbiya va sport sohasini rivojlantirish borasida hal etilishi lozim bo'lgan ustuvor vazifalardan biri sanaladi. O'zbekistonda jismoniy tarbiya va sportni ommalashtirish, aholi, ayniqsa, yoshlar o'rtasida sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish uchun zarur shart-sharoitlar va infratuzilmani yaratish, mamlakat vakillarining xalqaro sport maydonlarida munosib ishtirok etishini ta'minlash va o'ziga mos o'rinni egallashi uchun ilm-fanning innovatsion yutuqlaridan keng ko'lamda foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday mas'uliyatli vazifani mukammal darajada bajarish uchun esa, milliy ilm-fanni hamda kadrlar tayyorlash tizimini jadal tarzda rivojlantirishga katta ahamiyat berib kelinmoqda. Eng ilg'or axborot texnologiyalaridan foydalangan holda, jismoniy tarbiya va sport sohasini modernizatsiya qilish va buning uchun ilm-fan hamda ishlab chiqarish o'rtasidagi xalqaro integratsiya aloqalarini kengaytirish, belgilangan vazifalarga erishishning eng yaqin va qulay yo'li hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 5 martdagi "Jismoniy tarbiya va sport sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmonida jismoniy tarbiya va sportni tashkil etishda qator tizimli muammolar va kamchiliklarning mavjudligi, ya'ni birinchidan, ushbu sohada davlat siyosatini samarali olib borish va mamlakatning mavjud sport salohiyatidan to'liq foydalanishda to'sqinliklar borligi, ikkinchidan, jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirish konsepsiyasi ishlab chiqilmaganligi, uchinchidan, sportchilarni tayyorlash va ular tibbiy ta'minotining innovatsion tadqiqotlari va uslubiy ishlanmalari, zamonaviy talablarga javob beradigan standartlarining mavjud emasligi, sifatli o'quv-mashq jarayonining yo'lga qo'yilishini ta'minlamayotganligi ta'kidlangan.

ADABIYOTLAR TAHLILI

"Jismoniy tarbiya va sport menejmenti" fani o'zining tarixiga ega. Bu haqda quyidagi ma'lumotlarni keltirish mumkin. Bu fan ilgari jismoniy tarbiya va sport tarixi fanining tarkibida bo'lib, 1948-yildan boshlab mustaqil fan sifatida ajralib chiqdi va taraqqiy qila boshladi. 1954-1958-yillarda "Organizatsiya fizicheskoy kulturi" degan nom bilan birinchi o'quv qo'llanma nashr etilgan. 1961-yilda professorlar I.M.Nikiforov va V.S.Polishanskiy tahririda "Organizatsiya fizicheskoy kulturi" nomli rus tilidagi qo'llanma jismoniy tarbiya o'quv yurtlari talabalari uchun nashr qilindi. 1965-yilda yana shu olimlar tahririda "Organizatsiya fizicheskoy kulturi" o'quv qo'llanmasi to'ldirilgan holda qayta nashr etildi. 1977-yilda "Upravlenie fizkulturnim dvijeniem" nomi bilan birinchi marotaba darslik tayyorlandi. Darslikni tayyorlashda pedagogika fanlari doktori, professor Kulunkovich K.A. (Belorussiya davlat

jismoniy tarbiya instituti) rahbarligidagi Belorussiya, Moskva, Kiyev va boshqa bir qator institutlarning olimlari hamda mutaxassislar ishtirok etdi. Keyingi yillardagi ijtimoiy-madaniy o'zgarishlar, davlatni idora qilish, sport va jamoat tashkilotlarining tashkiliy tuzilishi hamda taraqqiyot jarayonlari bu darslikning yangilanishi va takomillashishini taqozo qildi. 1987-yilda professor Pereverzin I.I. (Moskva jismoniy tarbiya instituti) boshchiligida "Upravlenie fizicheskoy kulturoy i sportom" degan yangi darslik nashr etildi. Bu darslik o'zining mazmuni, tuzilishi jihatidan avvalgi darslik va o'quv qo'llanmalardan tubdan farq qilgan, jismoniy tarbiya harakatining barcha sohalarida erishilgan ilmiy-uslubiy xulosalarga tayangan bo'lsa-da, sobiq Ittifoq miqyosidagi ko'pgina jismoniy tarbiya va sport sohasi olimlari, professor-o'qituvchilari tomonidan yaxshi baholanmadi. Buning sababi shundaki, darslikda boshqarish tizimlari, vazifalari (funktsiyalar) va turli tarmoqlardagi jismoniy tarbiya va sport ishlarini rejalashtirish, ish yuritish, musobaqalar o'tkazish kabi muhim faoliyatlarga e'tibor berilmagan yoki alohida hududlargina nazarda tutilgan edi. Jismoniy tarbiya institutlari hamda oliy o'quv yurtlaridagi jismoniy tarbiya fakultetlarining talabalari uchun eng qulay, tushunish oson bo'lgan o'quv qo'llanmalari 1965-yilda nashrdan chiqqan "Организация физической культуры" va 1972-yilda Bunchuk M.B. (Ukraina) tomonidan tayyorlangan "Организация физической культуры" o'quv qo'llanmasi hisoblanadi. Keyingi yillarda jismoniy tarbiya texnikumlari, pedagogika bilim yurtlari talabalari uchun "История и организация физической культуры и спорта" (V.V.Stolbov, Moskva, 1984) darsligi, ommabop xususiyatga ega bo'lgan "Fizkultura harakatini kengaytirish yo'llari" (R.Abdumalikov, T.T. Yunusov, A.K. Akramov, Toshkent, 1988) o'quv qo'llanmasi tayyorlandi. O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya instituti tomonidan "O'zbekistonda jismoniy tarbiya va sportni boshqarishni tashkil etish yo'llari" (T.T.Yunusov, R.Abdumalikov) o'quv qo'llanmasi nashr etildi. Bular orasida R.Abdumalikovning "Jismoniy madaniyat va sport ixtisosligidagi talabalarni boshqaruvchilik faoliyatlariga tayyorlashning nazariy va amaliy asoslari" monografiyasi (1994), "Jismoniy tarbiya va sportni boshqarishning nazariy asoslari" o'quv qo'llanmasi (1995) muhim ahamiyat kasb etdi. Bular talabalarning boshqaruvchilikdagi nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarini oshirishda muhim ahamiyatga ega bo'lmoqda. E'tirof etish kerakki, boshqarish jarayonlarida avvalgi ish tajribalari, erishilgan yutuqlar hamda ilmiy-nazariy tadqiqot natijalari fanning asosiy omili sifatida xizmat qiladi. Bularni o'rganish va tanqidiy yondoshish zarur hisoblanadi.

MUHOKAMA

Menejment – bu inglizcha so'z bo'lib, u insonlarning har qanday faoliyatidagi, shu jumladan, jismoniy tarbiya va sport faoliyatidagi boshqaruv hokimiyati va san'ati va har qanday korxonalar, tashkilotlarda, shu jumladan, jismoniy tarbiya va sport tashkilotlarida resurslarni boshqarish bo'yicha alohida mohirlik va ma'muriy ko'nikmalar tushuniladi. Boshqaruv tushunchasi turli manbalarda turlicha talqin etiladi, lekin ularning umumiy ma'nosi tabiatda, jamiyatda, xalq xo'jaligida, korxonalarda, tashkilotlarda, iqtisodiy-texnikaviy sistemalarda, qo'yingki hayotimizda uchraydigan barcha taraddudlarni amalga oshirishda "tashkilot faoliyatida, shu jumladan, jismoniy tarbiya va sport faoliyatida natijaga samarali erishish uchun undagi barcha jarayonlarga maqsadli ta'sir ko'rsatib borishni bildiradi". Boshqacha so'z bilan aytganda, menejment - bu boshqaruv, ya'ni resurslarni, personal (odam)larni boshqarish, samarali faoliyat olib borish va foyda olishni bilish, uni ko'paytirish jarayonidir, shu nuqtai nazardan boshqaruv bu o'ziga xos yuksak san'at va mahoratni talab qiluvchi tanlov, shu tanlov asosida qaror qabul qilish va uning bajarilishini nazorat qilishdir. Menejment ham yuqorida keltirilgan jarayonlarni amalga oshirishda maqsadli ta'sir ko'rsatib boradi, lekin uning boshqaruvdan tubdan farqi shundaki: "Menejment jamoadagi har bir personal (shaxs)ning jismonan va aqlan sog'lomligi, bilim, madaniyat, tajriba darajalarini, tashkiliy xulqining qay darajada rivojlanganini, qaysi shijoat (temperament)ga mansub ekanligini, insonga taalluqli barcha individual, psixologik, tashkilotchilik, jamoada o'zini tuta olish, o'z-o'zini topa olish va boshqa xususiyatlarini hisobga olgan holda, unga nisbatan faoliyat turlarini belgilaydi, rasmiy va norasmiy ishchi guruhlarini shakllantirishda uning bo'lajak a'zolarining barcha yutuq va kamchiliklaridan samarali foydalanish masalalarini hal etadi. Jismoniy tarbiya va sport menejmentini jamiyatning iqtisodiy negizi bilan bog'lab, shu bilan birga boshqaruvning ikki: tashkiliy-texnikaviy va ijtimoiy-iqtisodiy tomonlarini hisobga olgan holda o'rganish lozim. Tashkiliy-texnikaviy boshqaruv aniq iste'mol qiymatini olish uchun mahsulot (sport tovarlari yoki xizmati) tayyorlashda mehnat taqsimoti va kooperatsiyasi bilan ajralib turadi. Ijtimoiy-iqtisodiy boshqaruv mavjud jismoniy tarbiya va sportda ishlab chiqarish munosabatlari bilan bog'liq bo'lib, menejment maqsadlarini belgilaydi. Jismoniy tarbiya va sportda ijtimoiy-iqtisodiy boshqaruvning maqsadi personal samarali mehnat qilishi uchun sharoit

yaratish, ularni ijtimoiy himoya qilishning ishonchli umumdavlat tizimini shakllantirish uchun, bandlikni ta'minlash va aholini kam ta'minlangan qatlamlarini qo'llab-quvvatlashdan iboratdir.

NATIJALAR

Bugungi kunda menejment va boshqaruv masalalarida asrlar davomida shakllanib va rivojlanib kelgan, ilmiy tomondan sinov va tajribalardan o'tgan, mutaxassislar tomonidan qabul qilingan va hozirgi kunda ikki fan, ya'ni menejment va boshqaruv fanlari orasidagi umumiylikni ifodalaydigan hamda jismoniy tarbiya va sport sohasiga bevosita aloqador hisoblangan quyidagi fikrlarni uchratish mumkin:

Jismoniy tarbiya va sport menejmenti tahlil usullari

T/r	Tahlil usullari	Mazmuni
1	Jismoniy tarbiya va sportga sistemali yondashuv	Jismoniy tarbiya va sportda boshqariluvchi obyekt yaxlit tizim olib qaraladi. Bu yondashuv turlicha bo'lishi mumkin: Jismoniy tarbiya va sportga sistemali-kompleks yondashuv. Jismoniy tarbiya va sportga sistemali-funksional yondashuv. Jismoniy tarbiya va sportga sistemali-tarkibiy yondashuv. Jismoniy tarbiya va sportga sistemali-kommunikatsion yondashuv.
2	Jismoniy tarbiya va sportga kompleks yondashuv	Jismoniy tarbiya va sportga boshqariluvchi obyekt boshqa obyektlar bilan o'zaro bog'lanishda va aloqadorlikda qaraladi.
3	Jismoniy tarbiya va sportga tarkibiy yondashuv	Jismoniy tarbiya va sportga boshqariluvchi obyekt tarkibiy qismlarga bo'lib o'rganiladi.
4	Jismoniy tarbiya va sportga vaziyat (situatsiya)li yondashuv	Jismoniy tarbiya va sportga boshqariluvchi obyektning konkret sharoitdagi ichki va tashqi vaziyatiga qarab boshqarishning ma'qul uslubi qo'laniladi.
5	Jismoniy tarbiya va sportda integratsion yondashuv	Jismoniy tarbiya va sportga boshqariluvchi obyekt yuqoridagi uslublar (vaziyatli, kompleks, tarkibiy yondashuvlar)ni birgalikda qo'llash yordamida boshqariladi
6	Jismoniy tarbiya va sportda modellashtirish usuli	Jismoniy tarbiya va sportda boshqariluvchi obyektning boshqarish bo'yicha turli sxema, grafik va chizmalar, iqtisodiy-matematik modellar, eskizlar (xomaki materiallar) tayyorlanadi.
7	Jismoniy tarbiya va sportda kuzatish usuli	Jismoniy tarbiya va sportda boshqariluvchi obyekt to'g'risidagi ma'lumotlarni rejali, ilmiy, uyush-tirilgan asosda to'plash va nazorat qilish usuli
8	Jismoniy tarbiya va sportda eksperiment (tajriba) usul	Jismoniy tarbiya va sportga boshqarish jarayonida boshqariluvchi obyektga nisbatan namunaviy tajribadan o'tgan usullarni qo'llash.
9	Jismoniy tarbiya va sportda ijtimoiy-kuzatuv usuli	Jismoniy tarbiya va sportda boshqarish maqsadida turli anketali so'rovlar, suhbatlar, testlar, infratuzilmaviy tahlillarni o'tkazish.

Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini foydali mehnat asosida tashkil etishda menejment juda katta imkoniyatlarga egadir. Insonlarni moddiy rag'batlantirish orqali muvaffaqiyatlarga erishtirish mumkin degan an'anaviy to'g'ri tushunchalarni tan olgan holda, menejment xarajat talab qilmaydigan, quyida batafsil o'rganiladigan ijtimoiy-psixologik, vakolat va mas'uliyatni uzatish, huquqiy usullar va ko'pgina motivatsion modellarni tavsiya eta oladi. Jismoniy tarbiya va sport sohasida katta yutuqlarga faqatgina

moddiy rag'batlantirish orqali erishish mumkin bo'ladi degan tushunchalami inkor etmagan holda, menejmentning yangi, zamonaviy usullaridan foydalanish dolzarb masala hisoblanadi. Haqiqatdan ham, insonlami, shu jumladan, jismoniy tarbiya va sport bilan shug'ullanuvchilami intensiv harakatga, foydali mehnatga jalb etishda, yuksak natijalarga undashda faqatgina moddiy rag'batlantirish asosiy omil bo'la oladi degan tushunchaning to'g'ri bo'lishiga qaramay, undan boshqa nomoddiy-ma'naviy omillar juda ko'pligini allaqachon mutaxassis va olimlar tomonidan tan olingan. Biron-bir faoliyatni boshlashda inson ongida zamonaviy dunyoqarash asoslari shakllangan bo'lishi, ya'ni uni intensiv mehnatga jalb etishda motivatsiya asosiy omil bo'lib hisoblanadi. Boshqacha qilib aytganda, insonning o'z ichidan intilishga uyg'otish, unda kelajakka umid tuyg'ularini shakllantirish va ishonch hosil qildirish kabi omillardan keng foydalanish asosiy yo'nalishlardan ekanligini inobatga olgan holda, menejmentning jismoniy tarbiya va sport rivojiga katta hissa qo'sha olishi hech kimda shubha tug'dirmasa kerak. Fanni o'qitishdan maqsad talabalarda jismoniy tarbiya va sport tashkilotlarida uchraydigan boshqarish muammolariga nisbatan qiziqish, amaliy tashkilotchilik faoliyatiga ishtiyoq uyg'otishdan iborat. Chunki hozir boshqarish asoslarini o'rganayotgan talabalar kelgusida jismoniy tarbiya va sport tashkilotlarida boshqarish tizimining xodimlari, kichik, o'rta va katta jamoalarning rahbarlari, korxonalar va firmalar iqtisodiy, sotsial, tashkiliy-texnik faoliyatining turli tomonlarini boshqarish bo'yicha loyihalar, tadbirlar ishlab chiqarishga jalb etilgan mutaxassislar bo'lib yetishadilar.

XULOSA

Mamlakatimizda chuqur o'zgarishlar, siyosiy va ijtimoiy-iqtisodiy hayotning barcha tomonlarini izchil isloh etish va liberallashtirish, jamiyatimizni demokratik yangilash va modernizatsiya qilish jarayonlari jadal sur'atlar bilan rivojlanib bormoqda. Bunda kuchli fuqarolik jamiyatini shakllantirish yo'lida belgilab olingan va izchil ravishda amalga oshirilayotgan ulkan vazifalar mustahkam zamin yaratmoqda. Iqtisodiyotning izchil va barqaror rivojlanishini ta'minlashda keigusi davr uchun puxta va har tomonlama asoslangan chora-tadbirlar, muhim vazifa va yo'nalishlar, turli darajalardagi iqtisodiy taraqqiyot dasturlarining ishlab chiqilishi va aniq belgilab olinishi muvaffaqiyat garovi hisoblanadi. Ayni paytda, bosib o'tilgan yo'l - oldingi davrdagi erishilgan yutuq va natijalarni tanqidiy baholash orqali tegishli xulosalar chiqarish, ular asosida ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish dasturlarini yanada takomillashtirib borish ham muhim prinsipial ahamiyat kasb etadi. "Jismoniy tarbiya va sport menejmenti" fani o'zining rivojida falsafa, boshqaruv nazariyasi va amaliyoti, kibernetika, psixologiya, shifokorlik, politologiya, marketing, iqtisodiyot, iqtisodiyot nazariyasi, iqtisodiyot ta'limi tarixi, ekonometriya, iqtisodiy-matematik modellar va usullar, matematika, operatsiyalar tahlili va boshqa fanlarga asoslanadi. Jismoniy tarbiya va sport sohasiga menejerlar tayyorlashda eng avval bitiruvchilar qanday sifat belgilarini o'zlarida mujassamlashtirgan bo'lishlari lozim degan savolni hal etishga to'g'ri keladi. Shundan kelib chiqqan holda menejment mutaxassisligini bitiruvchilar birinchi navbatda jismonan va aqlan sog'lom bo'lishlari, menejment va uning yaqinidagi boshqa fanlarni yaxshi o'zlashtirgan bo'lishlari hamda mustaqil fikrlay oladigan va o'z fikrlarini erkin holda, har xil ko'rinish (yozma, og'zaki va boshqa)larda ifodalay oladigan bo'lishlari shart. Ayniqsa, mustaqillik, ijodiy va mantiqiy fikrlash, oqillik, sezgirlikni rivojlangan bo'lishi kabi sifatlar menejer xususiyatlarining ajralmas qismi bo'lishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Salomov R.S, Kerimov F.A. Jismoniy tarbiyada pedagogik texnologiyalar. 2002 y. Toshkent.
2. Achilov A.M. Akramov J.A. Goncharova O.V. Bolalarning jismoniy sifatlarini tarbiyalash. 2004 y. Toshkent.
3. Sharipov T.Yu., Usmonxodjaev T.S. Jismoniy tarbiya. Dars ishlanmalari va xarakatli o'yinlar. 2005 y.
4. Internet materiallari (Rambler: ru., [http://www.mail: ru](http://www.mail.ru)., Google.)
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti, vazirlar mahkamasi hamda jismoniy tarbiya va sport ishlari boshqarmalari tomonidan chiqarilgan qaror, qonun, farmonlar. Toshkent 1991-2008. 68
6. Yosh sportchilarning jismoniy qobiliyatlarini rivojlantirish. O.V.Goncharova. Toshkent. 2005.
7. Sport mashg'ulot nazariy asoslari R.S.Salomov. Toshkent. 2005.
8. Усмонходжаев Т. С. ва бошқа. Болалар ва ўсмирлар спорти машғулотлари назарияси ва услуби-ятлари. 2005 й. Тошкент.
9. Ю.М.Юнусова. Спорт фаолиятнинг назарий асослари. Тошкент. 1994.
10. Вишняков Т. А. Массовая физическая культура в ВУЗе Қўлланма. Москва. 1991
11. А.Н.Нормуродов, Т.С, Усмонхужаев «210 та харакатли ўйинлар» Тошкент 2001 йил. ТошДПИ.
12. Саломов Р.С. Спорт машғулотларини назарий асослари. дарслик. 2000 йил. Тошкент.
13. Гончарова О.В. Ёш спортчиларнинг жисмоний қобилиятларини ривожлантириш. 2004. Тошкент.